

RAQAMLI TA'LIM SHAROITIDA OLIY TA'LIM TASHKILOTI AKADEMIK IMIDJINING SHAKLLANGANLIK HOLATINI PEDAGOGIK TASHXISLASH

Yo'ldosheva Gulhayyo Valiqulovna

Navoiy davlat universiteti tadqiqotchisi

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23058784>

Annotatsiya: Mazkur tezisda raqamli ta'lim sharoitida oliy ta'lim tashkiloti akademik imidjining mazmun-mohiyati, uni shakllantiruvchi pedagogik omillar hamda shakllanganlik holatini pedagogik tashxislash masalalari yoritilgan. Akademik imidj oliy ta'lim tashkilotining ta'lim sifati, ilmiy salohiyati, professor-o'qituvchilar faoliyati, talabalar bilan kommunikativ munosabatlari, raqamli ta'lim muhiti va axborot makonidagi namoyon bo'lishi bilan bog'liq kompleks pedagogik hodisa sifatida talqin etiladi. Tezisdan akademik imidjni tashxislashning mezonlari, ko'rsatkichlari va darajalari taklif etilib, diagnostik jarayonni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, oliy ta'lim tashkiloti, akademik imidj, pedagogik tashxis, ta'lim sifati, raqamli ta'lim muhiti, akademik reputatsiya, kommunikativ kompetensiya, diagnostika, ta'lim samaradorligi.

Abstract: This thesis examines the content and essence of the academic image of a higher education institution in the context of digital education, the pedagogical factors contributing to its formation, and the pedagogical diagnosis of its level of development. Academic image is interpreted as a complex pedagogical phenomenon associated with the quality of education, the scientific potential of a higher education institution, the activities of academic staff, communicative relations with students, the digital learning environment, and the institution's representation in the information space. The thesis proposes criteria, indicators, and levels for diagnosing academic image and develops scientific and methodological recommendations for improving the diagnostic process.

Keywords: digital education, higher education institution, academic image, pedagogical diagnosis, education quality, digital learning environment, academic reputation, communicative competence, diagnostics, educational effectiveness.

Аннотация: В тезисе освещаются сущность и содержание академического имиджа организации высшего образования в условиях цифрового обучения, педагогические факторы, влияющие на его формирование, а также вопросы педагогической диагностики уровня его сформированности. Академический имидж рассматривается как комплексное педагогическое явление, связанное с качеством образования, научным потенциалом организации высшего образования, деятельностью профессорско-преподавательского состава, коммуникативными отношениями со студентами, цифровой образовательной средой и представленностью организации в информационном пространстве. В тезисе предложены критерии, показатели и уровни диагностики академического имиджа, а также разработаны научно-методические рекомендации по совершенствованию диагностического процесса.

Ключевые слова: цифровое обучение, организация высшего образования, академический имидж, педагогическая диагностика, качество образования, цифровая образовательная среда, академическая репутация, коммуникативная компетентность, диагностика, эффективность образования.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga jadal kirib kelishi oliy ta'lim tashkilotlari faoliyatining mazmuni va tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini yangilashni talab etmoqda. Raqamli transformatsiya ta'lim mazmuni, pedagogik yondashuvlar, boshqaruv va kommunikatsiya jarayonlarining o'zgarishiga olib kelmoqda. UNESCO ham oliy ta'limda raqamli transformatsiyani ta'lim sifati, tenglik, ochiqlik va sifatni ta'minlash bilan uzviy bog'liq jarayon sifatida qayd etadi.

Raqamli ta'lim sharoitida oliy ta'lim tashkiloti to'g'risidagi tasavvur faqat auditoriyadagi ta'lim sifati orqali emas, balki uning rasmiy veb-resurslari, elektron ta'lim platformalari, ijtimoiy tarmoqlardagi kommunikatsiyasi, ilmiy faoliyati, professor-o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasi va talabalar bilan onlayn muloqoti orqali ham shakllanadi. Zamonaviy tadqiqotlarda universitet imidjiga ta'lim sifati bilan bir qatorda axborot sifati, veb-sayt samaradorligi, raqamli vositalardan foydalanish va ijtimoiy media kommunikatsiyasi ham ta'sir qilishi ko'rsatilmoqda.

Shu jihatdan oliy ta'lim tashkiloti akademik imidjining qay darajada shakllanganligini aniqlash, uning kuchli va rivojlantirilishi zarur bo'lgan jihatlarini belgilash hamda natijalarga asoslangan pedagogik chora-tadbirlarni ishlab chiqish dolzarb vazifalardan biridir. "Akademik imidj" tushunchasini oliy ta'lim tashkilotining ta'lim oluvchilar, professor-o'qituvchilar, ish beruvchilar, hamkor tashkilotlar va keng jamoatchilik ongida shakllangan ta'limiy, ilmiy va kasbiy qiyofasi sifatida izohlash mumkin.

Akademik imidj tashqi ko'rinish yoki reklama bilan cheklanmaydi. U, avvalo, real akademik faoliyat va ushbu faoliyat natijalarining manfaatdor tomonlar tomonidan idrok etilishi asosida shakllanadi. Shu sababli akademik imidjning muhim tarkibiy qismlari sifatida quyidagilarni ajratish mumkin:

Ta'lim sifati – o'quv dasturlarining zamonaviyligi, pedagogik jarayon samaradorligi, baholashning shaffofligi va ta'lim natijalari.

Ilmiy-tadqiqot salohiyati – professor-o'qituvchilarning ilmiy faoliyati, ilmiy nashrlar, tadqiqot loyihalari va innovatsion faoliyat.

Professor-o'qituvchilarning akademik va raqamli kompetensiyasi – zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda raqamli vositalardan samarali foydalanish.

Talabaga yo'naltirilgan ta'lim muhiti – talabalarning ehtiyojlari, fikri va ta'lim jarayonidagi ishtirokini hisobga olish.

Raqamli kommunikatsiya – rasmiy veb-sayt, elektron ta'lim platformalari, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa raqamli kanallarda axborotning ochiqligi va sifati.

Akademik ochiqlik va shaffoflik – ta'lim dasturlari, professor-o'qituvchilar tarkibi, ilmiy faoliyat, ta'lim natijalari va boshqa muhim ma'lumotlarning ochiqligi.

Ijtimoiy va kasbiy ishonch – bitiruvchilar, talabalar, ish beruvchilar va hamkorlarning oliy ta'lim tashkilotiga nisbatan shakllangan munosabati.

UNESCOning oliy ta'limda sifatni ta'minlashga oid yondashuvlarida ham dalillarga asoslangan sifat monitoringi, akademik standartlarni saqlash va doimiy takomillashtirish muhimligi ta'kidlanadi. Shundan kelib chiqib, akademik imidjning shakllanganlik holatini pedagogik tashxislash — oliy ta'lim tashkilotining akademik faoliyati va raqamli ta'lim muhitining manfaatdor tomonlar tomonidan qanday qabul qilinayotganini tizimli ravishda aniqlash jarayoni sifatida qaralishi mumkin.

Akademik imidjni pedagogik tashxislash mezonlari

Akademik imidjning shakllanganlik darajasini aniqlashda quyidagi mezonlardan foydalanish maqsadga muvofiq:

Mezon	Asosiy ko'rsatkichlar
Ta'limiy mezon	Ta'lim sifati, zamonaviy o'quv dasturlari, pedagogik metodlar
Ilmiy mezon	Ilmiy nashrlar, tadqiqotlar, innovatsion loyihalar
Raqamli mezon	LMS, elektron resurslar, onlayn ta'lim sifati, raqamli kommunikatsiya
Kommunikativ mezon	Talaba va professor-o'qituvchilar o'rtasidagi muloqot, ochiqlik
Axborot mezon	Veb-sayt va ijtimoiy tarmoqlardagi ma'lumotlarning dolzarbligi va ishonchliligi
Ijtimoiy mezon	Talabalar, bitiruvchilar va boshqa manfaatdor tomonlarning munosabati

Mezon	Asosiy ko'rsatkichlar
Innovatsion mezon	Yangi pedagogik va raqamli texnologiyalarni joriy etish

Mazkur mezonlar asosida akademik imidjning shakllanganlik darajasini yuqori, o'rta va past darajalarga ajratish mumkin.

Yuqori darajada oliy ta'lim tashkilotining ta'lim va ilmiy faoliyati barqaror, raqamli kommunikatsiyasi tizimli, manfaatdor tomonlarning fikri muntazam o'rganiladi hamda tashkilotning akademik qadriyatlari raqamli makonda izchil aks ettiriladi.

O'rta darajada asosiy akademik va raqamli infratuzilma mavjud bo'lsa-da, ayrim yo'nalishlarda tizimlilik yetishmaydi. Masalan, elektron ta'lim platformasi mavjud, biroq undan foydalanish sifati yoki raqamli kommunikatsiya muntazamligi turlicha bo'lishi mumkin.

Past darajada akademik faoliyatning raqamli taqdimoti yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan, manfaatdor tomonlar fikrini o'rganish tizimi mavjud emas yoki epizodik xarakterga ega bo'ladi.

Pedagogik tashxislash metodlari

Akademik imidj holatini aniqlashda kompleks diagnostik yondashuvdan foydalanish samarali hisoblanadi. Bunda:

- talabalar va professor-o'qituvchilar o'rtasida anketa so'rovlarini o'tkazish;
- ekspert baholashidan foydalanish;
- fokus-guruhlar tashkil etish;
- oliy ta'lim tashkilotining raqamli resurslarini kontent-tahlil qilish;
- elektron ta'lim platformalaridagi ma'lumotlarni tahlil qilish;
- talabalar murojaatlari va fikr-mulohazalarini o'rganish;
- ta'lim sifati ko'rsatkichlarini monitoring qilish;
- bitiruvchilar va ish beruvchilar fikrini o'rganish mumkin.

Ayniqsa, raqamli ta'lim muhitida pedagogik tashxislashni bir martalik so'rov shaklida emas, balki uzluksiz monitoring tizimi sifatida tashkil etish maqsadga muvofiq. Zamonaviy raqamli ta'lim platformalari o'quvchilarning faolligi, o'zlashtirishi va ta'lim jarayonidagi xatti-harakatlari haqidagi ma'lumotlardan foydalanish imkonini bermoqda. UNESCO IITE bunday learning analytics va sun'iy intellektga asoslangan vositalar ta'lim jarayonini tahlil qilish va individuallashtirish imkoniyatlarini kengaytirayotganini qayd etadi. Biroq akademik imidjni baholashda faqat raqamli statistik ko'rsatkichlarga tayanish yetarli emas. Raqamli ma'lumotlar subyektiv fikrlar, ekspert bahosi va real ta'lim natijalari bilan birgalikda tahlil qilinishi lozim.

Raqamli ta'lim sharoitida akademik imidjning shakllanganligini tashxislashni quyidagi ketma-ketlikda amalga oshirish mumkin:

1-bosqich — diagnostik maqsadni belgilash. Akademik imidjning qaysi komponentlari o'rganilishi va diagnostika subyektlari aniqlanadi.

2-bosqich — mezon va indikatorlarni belgilash. Ta'lim sifati, ilmiy faoliyat, raqamli muhit, kommunikatsiya va ijtimoiy ishonch bo'yicha indikatorlar ishlab chiqiladi.

3-bosqich — empirik ma'lumotlarni yig'ish. So'rovnoma, suhbat, ekspert bahosi, kontent-tahlil va raqamli monitoring vositalari qo'llaniladi.

4-bosqich — natijalarni tahlil qilish. Olingan ma'lumotlar mezonlar kesimida qayta ishlanib, akademik imidjning shakllanganlik darajasi aniqlanadi.

5-bosqich — pedagogik korreksiya. Aniqlangan muammolar asosida professor-o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini oshirish, talabalar bilan kommunikatsiyani takomillashtirish, ta'lim sifatini yaxshilash va raqamli axborot makonini rivojlantirish choralari belgilanadi.

6-bosqich — qayta diagnostika. Amalga oshirilgan pedagogik chora-tadbirlarning samaradorligi qayta tashxislash orqali aniqlanadi.

Mazkur yondashuv akademik imidjni statik holat emas, balki ta'lim sifati va raqamli transformatsiya bilan birgalikda rivojlanib boruvchi dinamik pedagogik hodisa sifatida ko'rishga imkon beradi.

Xulosa qilib aytganda, Raqamli ta'lim sharoitida oliy ta'lim tashkilotining akademik imidji uning ta'lim sifati, ilmiy salohiyati, professor-o'qituvchilarning kasbiy va raqamli kompetensiyasi, talabaga yo'naltirilgan ta'lim muhiti, axborot ochiqligi va raqamli kommunikatsiyasi bilan uzviy bog'liq kompleks hodisadir. Akademik imidjning shakllanganlik holatini pedagogik tashxislash oliy ta'lim tashkilotining real faoliyati bilan uning talabalar, professor-o'qituvchilar va boshqa manfaatdor tomonlar ongidagi qiyofasi o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlash imkonini beradi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, akademik imidjni tashxislashda **ta'limiy, ilmiy, raqamli, kommunikativ, axborot, ijtimoiy va innovatsion mezonlarni** kompleks qo'llash maqsadga muvofiq. Bunda diagnostika jarayoni bir martalik tadbir emas, balki monitoring, tahlil, pedagogik korreksiya va qayta diagnostikani qamrab oluvchi uzluksiz tizim sifatida tashkil etilishi lozim.

Shunday qilib, raqamli ta'lim sharoitida akademik imidjning yuqori darajada shakllanishi, avvalo, real akademik sifat, ochiq kommunikatsiya, raqamli kompetentlik va manfaatdor tomonlarning ijobiy ta'limiy tajribasi bilan ta'minlanadi. Bu esa oliy ta'lim tashkilotining raqamli makondagi akademik qiyofasini mustahkamlash bilan birga, ta'lim sifatini doimiy takomillashtirish uchun ham muhim pedagogik asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.UNESCO. Quality assurance in higher education. UNESCO, 2026.
- 2.Putting digital transformation at the heart of HE systems. 2023, updated 2025.
- 3.UNESCO IITE. Analytical Report "Trends in Digital Learning Platforms". 2025.

4.UNESCO IESALC. Higher Education Global Trends Report: Towards inclusive, equitable and quality higher education in an internationally mobile landscape. 2026.

5.Reflecting university image in the era of digitalization. *Social Sciences & Humanities Open*, Volume 13, 2026, Article 102350. DOI

6.Yilmaz M.K., Senu S.E., Zehir M. va boshqalar. A framework for assessing digital maturity at higher education institutions. *Discover Education*, 2026.